

Wiadomości krajowe.

— Z Królestwa Lombardzkiego-Weneckiego. —

Arcy-Xiążę Wice-Król z dostojną Swoją Matką przyjechał d. 22go Stycznia z Weneccyi do Padwy i tego jeszcze samego wieczora przyymował uszanowanie od władz cywilnych, wojskowych i od duchowieństwa, poczem odwiedził nowy teatr. Dnia 23. opatrzył Arcy-Xiążę Wice-Król dom Inwalidów, szpital wojskowy, Biskupie Seminarjum i wiele publicznych instytucyj. Arcy-Xiążna Wice-Królowa odwiedza także wiele instytucyj, a między innymi prywatny dom naukowy Maryi Serafyny Rossi. Arcy-Xiążę Wice-Król obejrzał dnia 25go groble ubite w Badyi przeciw wylewom rzeki Ecz. Dostojni podróżniacy powrócili dnia tego do Weneccyi.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Podług doniesień z Nowego Yorku z d. 9go Stycznia, przelożono Kongressowi Stanów Zjednoczonych Ameryki północney rys przychodów i wydatków Zjednoczonych Stanów na r. 1824. Pierwsze według zeznań Prezydenta składały się z 25 mil. 16969 doll. drugie z 15 mil. 224252 doll. tak dalece że 1go Stycznia 1825 zostanie się jeszcze w kasie 9 mil. 792716 dollarów.

Brazyliia i Portugalia.

Nadworna Gazeta Lizbońska z d. 1go Stycznia umieszcila następujący Artykuł: »Po tak rozmaitych losach, których od r. 1789 doświadczała Europa, cieszyła się ludzkość nadzieją odzyskania tego spokoju, którego przed owym nieszczęściami brzemiennym rokiem długi lat przeciąg używała; stoli wulkan rewolucyjny okropnymi wybuchami naprzód srozący się we Francyi, budowę towarzyską dotak skołatanego przyprowadził stanu, że co chwila mocnych doświadczaiąc wzruszeń nawet zupełnem zniszczeniem zagrożoną była. Okropną była ta burza, która w roku 1820 obalila na półwyspie monarchiozną Konstytucyją. Duch zniszczenia, którym napel-

niona sekta opanowała przywłaszczone sobie możnowładztwo, pokonany został nareszcie wernym sposobem myślenia i mozną pomocą Monarchy, co bez wątpienia wybrany był od Opatrzności do zagładzenia przepęści rewolucyjnych tak w swoim krain, iak i w innych kraiach Europy. Wszyscy tey części świata Monarchowie przekonani są, że z rewolucyonistami nie można wchodzić w żadne układy bez podkopania fundamentalnych zasad swoich tronów, przekonani są, że wspólnemi tylko zasadami i czynnościami można uskromić liberalizm, a nareszcie zupełnie go z ziemi wykorzenieć, byt on bowiem od tajemnych towarzystw a wielką zrzecznością i podług stałych planów wspierany, a rozszerzony od dawna, korzystał z wszelkiej sposobności, by lud oszukiwać i przeciw własnemu podburzać rządowi. — Wszyscy przekonali się o potrzebie wytepienia tey zgrozy nie tylko w Europie, ale i za morzem Atlantykiem, zgoła wszędzie, gdzie ta hydra swoje zabójcze rozpuszczala iady. Tam zostawiona bezkarnie byłaby tak dalece zaraziła Europę, że ta część ziemi szarpana wściekłością okrutnych i nieprzyjaznych sobie stronniotw, wtrącała w przepaść bezkoneczney wojny, stałaby się może łupem iakiego awanturnika umięjącego z zamieszania korzystać. Ten to więc jest przedmiot zajmujący i zatrudniający teraz osobliwie uwagę Europejskich Gabinetów. Lecz mają one wiele trudności do pokonania; nie mało potrzeba czasu do osądzenia obopólnych korzyści narodów mniej lub więcej zawikłanych w sprawy Ameryki. Potrzeba im narażać się, które są najlepsze środki, by ludność owej części świata uwiedziona przez rokoszantów, chcących być iey dyktatorami i władcami, ta ludność, którą swoiemi przedstawieniami oszukali przyprowadzona była do iey powinności. Rok 1824 zapisze bezwątpienia, do roczników historyi świata: wypadki, które iak spodziewamy się położą koniec cierpieniom, iakimi duch buntowniczy sekty rewolucyjney niszczał wszystkie narody, upokorzy wyniosłość tych, których iedynym celem jest ich korzystać miłośnością własną podżegniona, a którzy z widoczną stratą praw swoich bliźnich, starają się o obalenie tego wszyst-

kiego, co podług istniejącego porządku rzeczy jest prawne i rozumne.

Widać z Dziennika *Estrella Brasileira*, że Cesarz był osobiście na posiedzeniu Władzy prawodawczej d. 10go Listopada i przyjmował od Ministrów złożenie ich godności. Taż sama gazeta umieściła pod d. 19tym Listopada artykuł, w którym zamiary Cesarza zdają się być widoczne. Naprzód wyrzeczono w tym artykule, że 32 miesiące upłynęło od czasu powstania rewolucyi w Rio-de-Janeiro, w biegu tego czasu mówiono niestannie o przekształceniach rządu i o Konstytucyi, a lud z tych odmian najmniejszy nie odniósł korzyści; autor artykułu mówi dalej, że postanowiono zwołać Zgromadzenie nowego Kongressu, które naradzać się będzie nad Konstytucyją przełożoną mu przez Cesarza, lecz chociaż to Zgromadzenie przyjdzie kiedyś do skutku, Brazylia jednak dopiero w r. 1830 spodziewać się może Konstytucyi. Ale ponieważ w wspomnianym artykule powątpiewa autor o możności utworzenia nowego Kongressu, dsie nam do zrozumienia, że Cesarz sam sobie zostawi ułożenie Konstytucyi, którą Narodowi przełoży do potwierdzenia. Ku koncowi zaleca autor rząd zupełnie narodowy i ażeby żadnemu z Portugalczyków dopóty ważnego nie dawać urzędu, dopóki Portugalia nieuzna niepodległości Brazylji. Rząd przyleć starać się powinien o wymożenie na Portugalii uznania niepodległości. Pzerwianie handlu między Portugalią i Brazylią zmusi może krzymacierzysty do uznania nowego państwa. Wreszcie radzi autor artykułu, ażeby uwiadomić Portugalii, że jeżeli w pewnym czasie nie uzna Brazylji, okręty iey przez znaczny przeciąg czasu nie będą przypuszczane do portów Brazylijskich.

W Londynie odebrano listy z Fernambuko z d. 10go Grudnia w których donoszą, że wiadomości nadeszłe tam z Rio-de-Janeiro wielkie sprawiły rozruchy pomiędzy mieszkańcami, a osobliwie między wojskowymi, którzy powrócili z oblężenia Bahii.

Kronika poranna (*Morning-Chronicle*) umieściła list prywatny z Para z d. 2go Listopada, w którym piszą, że tamtejsze powstanie było dziełem murzynów. Pierwszą pobudką do buntu były tradycyjne święta obchodzone od 1sgo do 15go Października na cześć wstąpienia matron Cesarza. Pułk krajowców wykrzyknął d. 15.: »Smierć Europejczykom!« Zdarzone sceny, tak opisano w tym liście, iak ie inż Goniec z gazet Lizbońskich do-

nosił, z tym tylko dodatkiem, że na okręt *Palaso* zaprowadzeni niewolnicy wliczbie 256 po największej części murzyni, zawołali: »Smierć Cesarzowi! Niech żyje Congo Król Murzynów!« I w mniejszych miastach prowincyi Para zachodziły także podobne sceny, wielu zbiegów przybyło z tamąd do Para, mówią nawet, że cały Maranhaw w zupełnym bezrządzie, a Murzyn nazwiskiem Bambun stanął na czele 3000 ludzi.

Hiszpania.

Gazeta Madrycka donosi o oddaleniu się liniowego okrętu Azji i brygantyny *Aguilas*, które d. 13go Stycznia opuściły zatokę Kadyxu. Oba te okręty są zupełnie uzbrojone.

Gwiazda donosi co następuje z Madrytu pod d. 24tym Stycznia: »Król mianował raczył Don Juana A. Heredyia radcą skarbowym Izby, a D. Ignacego de Eguja Intendentem Prowincyi Salamauki. Matce Porucznika gwardyi Goffieu straconego na rozkaz Stanów kazal dawać miesięcznie po 1300 realów, którą po iey sieniery córka pobierać będzie. — Umarł tu Jenerał Porucznik Belvis de Moncada y Pizarro Margrabia Villanueva de Dnero.«

Gazeta Madrycka umieściła wyrok odnawiający karę szubienicy za kradzież, popełnioną zbrojną ręką lub przez wylamanie, która to kara ieszczę r. 1772 ogłoszoną była. — Rząd odebrał doniesienia o pożarze, który d. 10go Stycznia mało co nie obrócił w przynę miasta San Sebastian, lecz do iego ugaszenia przyczyniło się wiele woysko Francuzkie z pod dowództwa Jenerała Higonnet. — Jak zapewnią oddział Francuzkiej gwardyi zostanie się w Madrycie aż do 1go Marca.

Wielka Brytania i Irlandya.

Dnia 29. Stycznia obchodzono ze zwyczajnemi uroczystościami czwartą rocznicę wstąpienia na Tron JKMości.

Dnia 30. Stycznia odbyła się powtórna Rada Gabinetowa w biórze Spraw Zagranicznych, trwająca ze trzy godzin. Ze wszystkich Członków Gabinetu ieden tylko Xiąże Wellington nie był przytomny.

Gwiazda z d. 5 Lutego wieczorem umieściła w tłumaczeniu Mowę, którą z powodu ciągłej słabości Króla zagaiony był Parlament dnia 3. w. m. po południu przez Kommissyją składającą się z Lordów: Liwerpoola, Eldona, Bathursta i t. p. Brzmienie Mowy tej jest następujące:

»Lordowie i Mości Panowie!«

»JKMość rozkazał nam oznajmić WPanom swoje ubolewanie, że dla słabości Swoiej, nie mógł być osobiscie przy zgajeniu Parlamentu. Byłoby to szczególną radością dla JKMości, gdyby był mógł we własnej osobie powinszować WPanom pomyslnego położenia kraiu.«

»Nasz zewnętrzny i wewnętrzny handel równie, iak i nasz przemysł nabierają wzrostu. Pomnożona czynność widzieć się zdaie we wszystkich gałęziach rękodziel.«

»Przychody nasze zwiększyły się tak dalece, że nie tylko utrzymać są zdolne kredyt naszego Państwa i okazać w obfitości nasze źródła pomocy, ale i owszém (co JKMości bardzo jest przyjemnie) pozwolą nam uczynić niejaką ulgę Ludowi.«

»Rolnictwo nie jest więcój w tym przykrym stanie, który ie uciskał, a dzięki działaniom naturalnych przyczyn, zymie ono powtórnie miejsce zapewniające mu znaczenie między wielkimi korzyściami Narodu.«

»W żadnej epoce nie panował pomiędzy wszystkimi klassami ludności tej wyspy czynniejszy duch porządku i żywsze uczucie ku dobrodziejstwu, których Opatrzność udziela.«

»Irlandyia stała się od niejakiego czasu przedmiotem szczególnej troskliwości Króla. Wszystko w kraiu tym znamiennie powróć lepszego stanu rzeczy, a JKMość spodziewa się po usiłowaniach WPanów, że ustalicie pomyslnosć tej części ziednoczonego Królestwa.«

»Król Jegomość zlecił nam także zawiadomić WPanów, że sądzić nie może, aby postępy naszej pomyslności czém zewnątrz przerwane zostały.«

»JKMość odbiera ciągle od sprzymierzonych Sobie Mocarstw, a szczególnie od wszystkich Xiążąt i Państw zapewnienie życzeń utrzymywania stosunków przyjaźni z JKMością. JKMość stara się usilnie o zachowanie powszechnego pokoin, o usunięcie wszelkich nieporozumień i o spoienie soisleyszej przyjaźni między Narodami i W. Brytanią.«

»Układy, któremi Poset JKMości tak długo zatrudniał się w Konstantynopolu celem załatwienia pretensyi zachodzących między Rosyją i W. Portą, stanęły już, iak sobie J. K. Mość pochlebia, na tym stopniu, że wkrótce będą miały skutek pomyslny.«

»Z Cesarzem Austryjackim zawarto konwencyą w zamiarze zniesienia długów Dworu Wiedeńskiego zaciągnionych w tym kraiu. J. K. Mość rozkazał przetożyć WPanom tę konwencyą i spodziewa się, że Ma pomocni bę-

dziecie w wykonaniu niektórych warunków wspomnionj ugody.«

»Chociaż JKMość zawsze z niespokojnoscią poglądał na zaczęcie wojny Hiszpańskiej, iednak z dniem każdym przekonał się bardziej, że ścisła neutralność zachowywana w tej wojnie (a której potrzebę samiscie WPanowie uznali) odpowiadała zupełnie prawdziwym korzyściom Ludów JKMości.«

»Co się tycze prowincyy Amerykańskich, które odłączyły się od Hiszpanii, postępowanie JKMości było zawsze otwarte i stanowcze i w każdym czasie udzielał JKMość w tym względzie mniemań swoich tak Hiszpanii, iak i innym Mocarstwom.«

»JKMość mianował Konznlów, którzy w szczególniejszych portach i miejscach tych prowincyi rezydować będą dla dawania opieki handlowi Angielskich poddanych.«

»Co się tycze innych środków zaradczych JKMość zachował sobie zupełną wolność działania, ile tego okolicznosci kraiu i korzyści Narodu wymagać, będą.«

»Mości Panowie Izby Niższej!«

»JKMość zlecił nam uwiadomić WPanów, że czynności Skarbu na rok bieżący już ułożone zostały i że będą WPanom podane.«

»Liczne stanowiska, po których potrzeba było w terażniejszych okolicznosciach porozdzielać siłę morską JKMości i wynikała potrzeba zwiększenia zatogi w Zachodnio-Indyjskich wyspach pomnożenie woyska na lądzie i na morzu zrobiła nieodzowném.«

»JKMość ma wszelako tę pocieszającą nadzieję, że chociaż przez zwiększenie woyska pomnożyły się wydatki, będzie iednak można po opędzeniu wszelkich potrzeb tego roku zaprowadzić niektóre urządzenia w pewnych gałęziach naszego podatkowego systematu, przez które użyj się narodowemu przemysłowi.«

»Lordowie i Mości Panowie!«

»JKMość zalecił nam uwiadomić WPanów, że myślał troskliwie o życzeniu Izby Niższej wyrażoném na ostatniem posiedzeniu, ażeby przedsięwziąć środki mogące poprawić stan murzynów w Zachodnich Indyjach.«

»JKMość rozkazał przetożyć WPanom akta urzędowe tyczące się tego przedmiotu.«

»JKMość spodziewa się, że WPanowie z największą uwagą wspierać będziecie wnioski, które wam uczynione zostaną celem polepszenia moralności murzynów, a to w skutku planu nauki religijnj, i że wesprzecie wykonanie innych podobnych środków, mogących także też same mieć skutki.«

»Król Jegomość wkłada jednak ten obowiązek na serce WPanów, ażebyście o tych przedmiotach naradzali się ze wszelką potrzebną spokojnością i względami.«

»Przesadzone nadzieie wzbudzać w tych, którzy są przedmiotem WPanów życzliwości byłoby to nie tylko szkodliwą rzeczą dla nich samych, ale i dla tych, którzy ich usług potrzebują.«

»JK.Mość tuszy sobie, iż WPanowie będziecie zawsze mieć tę maxymę przed oczyma, że gdy idzie o przekształcenie zawiązanego i od lat wielu istniejącego systemu, równie, jak o bezpieczeństwo znacznej liczby poddanych, to będzie najprzyzwoitszym środkiem, co postanowione zostanie w rzeczach sprawiedliwości i gorliwości umiarkowanych roztropnością a przedsięwziętych celem ulżenia nieszczęściom i sprawienia dobrych skutków.«

Edward Granville Elliot, zwany zwyczajnie Lordem Elliot, z Port Elliot w Hrabstwie Kornwallis, wstąpił do Izby Niższej, na miejsce Williama Elliota mianowanego Parem W. Brytanii i Irlandyi.

Gazeta »Statesman« donosi z Angielskiej wyspy Dominiki z d. 8. Grudnia, że i tam obawiało się potrzeba powstania morzwów, którzy mieli tę nadzieję, że uwolnieni będą na Boże naradzenie. W Rosseau, Stolicy wyspy, murzyni dali sobie basto: Albo wolność na Boże naradzenie, albo wszyscy biali będą czarnymi!

Francyja.

Król dla uważania za równo wojska morskiego z lądowem postanowił, ażeby odtąd i w wojsku morskiem, żołnierzom będącym w niewoli wojennej liczono lata ich niewoli do lat służby, jeżeli późniéj zechcą użytkować z płacy iakiéj, lub z pensyi Inwalidów.

Wiadomości z Perpignan donoszą pod d. 24. Stycznia: »Baron d'Éroles rozpuścił z końcem Grudnia Hiszpańskie Konstytucyjne wojsko będące niegdyś na załodze w Tarragonie, a z początkiem Stycznia wojsko załogi Barcellońskiej. Wprzódy ie przeglądał w miejscach stanowisk. Kazał sobie potem wydać patenta Oficerów i wszystkie ogłosił za nieważne dane od r. 1820. — Jenerał Saarsfield rozpuścił załogę Hostalrychu. Oficerowie

odestani do zarodn wojska pobieraiają codziennie po 11 soldów i chleb. (Mianowanych za Rządu Konstytucyjnego odprawiono.)

D. 17. Lutego powracało 5770 Hiszpanów z 19tęj, 20tęj i 21szęj wojskowej dywizyi w małych oddziałach przez Bayonnę do oyczyny. Przechód trwało będzie aż do dnia 9go Kwietnia.

W ł o c h y.

Donoszą z Rzymu pod dniem 31. Stycznia, że Jego Świętobliwość listami Sekretaryiatu Stanu mianować raczył Kardynała Albani Sekretarzem Papieżkich brewów, Kardynała Cavalchini Prefektem Zgromadzenia: »del buon Governo«, a Kardynała Bertozzoli Członkiem Zgromadzenia Świętego Urzędu.

N i e m c y.

W Wiesbaden wyszedł następujący monarchiczny Edykt tyczący się zagaenia tegorocznych posiedzeń Stanów:

»My Wilhelm, z Bożey Łaski panujący Xiążę Nassau i t. d. i t. d. — Postanawiamy, ażeby tegoroczne posiedzenia Stanów Nasszego Xięstwa zagaione zostały w Wiesbaden d. 23go b. m.«

»Naszeemu Ministerstwu Stanów zleciłimy wykonanie niniejszey uchwały, mającey być ogłoszoną w Wiesbaden.

Dań w Biebrich d. 4. Lutego 1824.

(L. S.) Wilhelm Xiążę Nassauski.
Vid. Baron Marschall.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 5. Lutego. —

N. Pan raczył JW. Hrabiego Grabowskiego, Ministra prezydującego w Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego i Senatorsa Królestwa, ozdobić orderem Śgo. Alexandra Newskiego.

— Z tamtąd d. 12. Lutego. —

Wczoraj w sali Marywilskiej odbyło się zgromadzenie polityczne Powiatów Warszawsk. Błońskiego i Czerskiego, pod Lszą Marszałkowską JW. Wilhelma. Assessorami byli WW. Jan Szczurowski Dziedzic Ziemiański i Artysta Drama: tudzież Józef Kaszantowicz z Grojca, a Sekretarzem W. Poliszewicz. Obrano Deputowanym JW. Marszałka, a Radcą Woiew. W. Podlewskiego.

(Do tego Numeru Gazety iest Rozmaitości Numer VIII. dołączony.)